

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z dnia 5 lipca 2018 r. i po otrzymaniu informacji z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał D. O. (1) emeryturę od 1.07.2018 r. tj. miesiąca, w którym złożono wniosek.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne i kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 321516,14 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 364 164,82 zł;
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 247,60 miesięcy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 2769,31 zł,

Przy obliczeniu emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 25,10 zł.

Do obliczenia emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia wynikające z tablicy trwania życia obowiązującej w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, ponieważ było dla wnioskodawczyni korzystniejsze tj. niższe niż średnie dalsze trwanie życia ustalone na podstawie tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę.

/decyzja k. 16 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 27.08. 2018 r. wniosła ubezpieczona D. O. (1) domagając się jej zmiany i ponownego przeliczenia emerytury. W uzasadnieniu swego stanowiska odwołująca podniosła, iż zgłasza zastrzeżenia co do sposobu naliczenia kapitału początkowego w jej ocenie z uwzględnieniem zaniżonego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wobec wyboru do jego obliczenia dziesięciolecia z uwzględnieniem lat 1980 gdzie przebywała na urlopie wychowawczym i 1989 r. gdzie nie miała zatrudnienia. Podniosła iż w jej przypadku do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego winien zostać zaliczony cały okres zatrudnienia bowiem nie posiada wymaganych 20 lat. Podniosła też że jej zastrzeżenia budzi sposób waloryzacji środków na jej koncie gdyż od 6 lat tj od zmiany nr PESEL nie otrzymała żadnej informacji w tym przedmiocie. Odwołująca podała też iż od 36 lat była związana z Poczta Polska pracowała na kierowniczym stanowisku otrzymywała 13 a nawet 14 pensje tym samym winno mieć to swoje odzwierciedlenie w przyznanym jej świadczeniu.

/ odwołanie k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując że

decyzją z dnia 17.08.2018r. przyznano wnioskodawczyni emeryturę, którą obliczono zgodnie z art. 26 ustawy z 17.12.1998r. Wysokość emerytury (2769,31 zł) ustalono poprzez podzielenie kwoty składek zewidencjonowanej na koncie wnioskodawczyni z uwzględnieniem waloryzacji ((...),1-zł), kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (364164,82 zł) przez dalsze trwanie życia na dzień osiągnięcia wieku tj. 247,60 m-cy. Dla potrzeb takiego obliczenia emerytury decyzją z dnia 25.08.2017r. ustalono wysokość kapitału początkowego D. O. (1) na dzień 01.01.1999r. w

wysokości 91617,24 zł. Wskaźnik wysokości kapitału początkowego wyniósł 76,96% i obliczony został z okresu 10 lat kalendarzowych 1980-1989.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w roku 1980, 1989 przyjęto sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok - odpowiednio do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu społecznym w tym roku. W okresach w których wnioskodawczyni nie udokumentowała wynagrodzenia zaświadczeniami od 01.06.1976r. do 31.12.1976r. oraz od 01.01.1977r. do 31.07.1977r. przyjęto wynagrodzenie minimalne. Nie jest możliwe obliczenie wwpw z 20 lat kalendarzowych ponieważ D. O. uzyskała wynagrodzenie w okresie 19 lat. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto 15 lat, 9 miesięcy, 29 dni tj. 189 miesięcy okresów składkowych, oraz 2 lata, 10 miesięcy 17 dni tj. 34 miesiące okresu opieki nad dzieckiem od 01.08.1977r. do 17.06.1980r. Wobec powyższego decyzja jest prawidłowa a wniosek o oddalenie odwołania uzasadniony.

/ odpowiedź na odwołanie k. 4-4v/

Pismem procesowym z dnia 20 listopada 2018 r. ustanowiony w toku procesu pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie i wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji orzeczenie co do istoty ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i nakazanie organowi rentowemu ponowne ustalenie wysokości emerytury ubezpieczonej, zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

/ pismo k. 19-20/

Na rozprawie w dniu 16 maja 2019 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie i wniósł o zmianę decyzji zgodnie z przeprowadzoną w sprawie opinią biegłej z dnia 8 maja 2019 r.. Pełnomocnik organu rentowego wniósł oddalenie odwołania.

/ stanowisko procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 16 maja 2019 r. 00:01:39-00:33:56/

W piśmie procesowym z dnia 29 maja 2019 r. organ rentowy zakwestionował wyliczoną przez biegłą kwotę składek zaewidencjonowaną na koncie wnioskodawczyni z uwzględnieniem waloryzacji podnosząc, iż winna się ona kształtować tak jak w zaskarżonej decyzji a sposób

waloryzacji przyjęty przez biegłą jest nieprawidłowy.

/pismo k. 83-86/

Pismem z dnia 29 listopada 2019 r. odnosząc się do wydanej w sprawie pisemnej opinii uzupełniającej biegłego w zakresie księgowości z dnia 30 września 2019 r. organ rentowy podniósł, iż nie zgadza się z metodologią waloryzacji składek przyjętą przez biegłą i wnosi o pominięcie opinii jako nieprawidłowej.

/ pismo k 119 -120/

Pismem procesowym z dnia 24 listopada 2020 r. organ rentowy podniósł, iż nie wnosi zastrzeżeń do pisemnej opinii uzupełniającej wydanej przez biegłą dnia 9.11.2020 r. gdyż ww. opinia wskazuje waloryzacje składek oparta na mechanizmie wynikającym z art., 25 i 25a ustawy emerytalnej. Tak przeprowadzona waloryzacja prowadzi do ustalenia kwoty emerytury tożsamej z kwota emerytury wynikającą z zaskarżonej decyzji.

/pismo k. 155/

Pismem procesowym z dnia 8 grudnia 2020 r. pełnomocnik odwołującej podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko procesowe powołując się na pierwotne stanowisko biegłej i podnosząc, iż wyliczenie z ostatniej opinii uzupełniającej 9 listopada 2020 r. przedstawia jedynie mechanizm zastosowany przez ZUS nie wskazując, iż ta właśnie metodologia obliczeń jest prawidłowa.

/ pismo k. 157/

Na rozprawie w dniu 26 stycznia 2021 r. poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o zmianę decyzji zgodnie z pierwszą opinią biegłej.

/ stanowisko procesowe strony odwołującej protokół z rozprawy z dnia 26 stycznia 2021 r. 00:10:49-00:11:41/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. O. (1) urodzona (...) w dniu 05.07.2018r. złożyła wniosek przyznanie emerytury.

/ bezsporne, wniosek 1-6 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 17.08.2018r. przyznano wnioskodawczynie emeryturę, którą obliczono zgodnie z art. 26 ustawy z 17.12.1998r. Wysokość emerytury (2.769,31 zł) ustalono poprzez podzielenie kwoty składek zewidencjonowanych na koncie wnioskodawczynie z uwzględnieniem waloryzacji (321.516,14 zł), kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (364.164,82 zł) przez dalsze trwanie życia na dzień osiągnięcia wieku tj. 247,60 m-cy.

/decyzja k. 16 akt ZUS/

Dla potrzeb takiego obliczenia emerytury decyzją z dnia 25.08.2017r. ustalono wysokość kapitału początkowego D. O. (1) na dzień 01.01.1999r. w wysokości 91617,24 zł. Wskaźnik wysokości kapitału początkowego wynosi 76,96% i obliczony został z okresu 10 lat kalendarzowych 1980-1989. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto 15 lat, 9 miesięcy, 29 dni tj. 189 miesięcy okresów składkowych, oraz 2 lata, 10 miesięcy 17 dni tj. 34 miesiące okresu opieki nad dzieckiem od 01.08.1977r. do 17.06.1980r.

/ decyzja k. 19 akt kapitałowych/

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w roku 1980, 1989 przyjęto sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok - odpowiednio do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu społecznym w tym roku. W okresach, w których wnioskodawczynie nie udokumentowała wynagrodzenia zaświadczeniami od 01.06.1976r. do 31.12.1976r. oraz od 01.01.1977r. do 31.07.1977r. przyjęto wynagrodzenie minimalne.

/ obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru k. 20 akt kapitałowych/

Wnioskodawczynie legitymuje się następującym przebiegiem zatrudnienia:

- 01.06.1976 r. - 30.04.1989 r. - (...) POCZTA POLSKA - pełny wymiar czasu pracy (w okresie od 01.08.1977 r. do 17.06.1980 r. - urlop bezpłatny celem odchowania dziecka)

- 01.03.1990 r.- 30.06.1991 r. - M. BAR – 1/2 etatu

- 01.09.1991 r. - 29.02.1992 r. - ZAKŁAD GASTRONOMICZNY

- 16.01.1995 r. - 27.07.2018 R. - POCZTA POLSKA S.A.

/ bezsporne/

Wynagrodzenie wnioskodawczynie ustalone na podstawie dokumentacji zawartej w aktach rentowych oraz w oparciu o angaże i dokumenty kadrowo płacowe z teczki osobowej nadesłanej przez Poczta Polska wnioskodawczynie w latach 1976 -1998 r. kształtowało się następująco:

Rok	Wynagrodzenie	Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia	Ilość miesięcy	Stosunek podstawy wymiaru do przeciętnego wynagrodzenia proporcjonalnie do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu w roku kalendarzowym
1976	14 000,00 zł	51 372,00 zł	7	46,72%
1977	10 000,00 zł	55 152,00 zł	7	31,08%
1978	0,00 zł	58 644,00 zł	12	0,00%
1979	0,00 zł	63 924,00 zł	12	0,00%
1980	24 911,00 zł	72 480,00 zł	7	58,92%
1981	54 997,00 zł	92 268,00 zł	12	59,61%
1982	83 382,00 zł	139 572,00 zł	12	59,74%
1983	141 516,00 zł	173 700,00 zł	12	81,47%
1984	164 747,00 zł	202 056,00 zł	12	81,54%
1985	215 982,00 zł	240 060,00 zł	12	89,97%
1986	257 955,00 zł	289 140,00 zł	12	89,21%
1987	317 662,00 zł	350 208,00 zł	12	90,71%
1988	723 735,00 zł	637 080,00 zł	12	113,60%
1989	371 030,00 zł	2 481 096,00 zł	4	44,86%

1990	2 000 000,00 zł	12 355 644,00 zł	10	19,42%
1991	6 289 593,00 zł	21 240 000,00 zł	10	35,53%
1992	2 628 000,00 zł	35 220 000,00 zł	2	44,77%
1993	0,00 zł	47 940 000,00 zł	12	0,00%
1994	0,00 zł	63 936 000,00 zł	12	0,00%
1995	6 804,14 zł	8 431,44 zł	12	80,70%
1996	10 287,64 zł	10 476,00 zł	12	98,20%
1997	15 037,26 zł	12 743,16 zł	12	118,00%
1998	15 345,58 zł	14 873,88 zł	12	103,17%

/ pisemna opinia biegłego z zakresu księgowości M. K. z dnia 8 maja 2019 r.k. 60-68, pisemna opinia uzupełniająca z dnia 30 września 2019 r. k. 94-95, pisemna opinia uzupełniająca z dnia 9 listopada 2020 k. 139 -141, ustna opinia uzupełniająca protokół z rozprawy z dnia 26 stycznia 2021 00:02:26-00:10:07 dokumentacja w aktach osobowych koperta załączona do pisma k. 23/

Kapitał początkowy ustalony na dzień 31.12.1998 z uwzględnieniem tak ustalonych wynagrodzeń oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 76,96 % obliczonego z 10 najkorzystniejszych dla wnioskodawczyni 10 lat 1980-1989 wynosi 91.617,24 zł.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 364.164,82 zł.

Łączna kwota składek zaewidencjonowanych na koncie wnioskodawczyni w okresie od 1.01.1999 do 31.07.2018 r. wynosi 174.605,08 zł.

Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji przy przyjęciu, iż w przypadku ustalenia wysokości emerytury w trzecim kwartale danego roku podstawę obliczenia świadczenia stanowi suma:

1) Kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej w czerwcu danego roku, zaewidencjonowanych na koncie do 31 stycznia danego roku;

2) Kwoty składek należnych za bieżący rok, poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obejmujących stan konta po pierwszym kwartale danego roku, zwaloryzowanych wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał danego roku;

3) Nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu pierwszego kwartału danego roku, do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury., które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z pierwszym kwartałem danego roku.

wynosi: 341.218,19 zł

Średnie dalsze trwanie życia wynosi 247,60 miesięcy

Emerytura wnioskodawczynie obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej przy uwzględnieniu tak ustalonych elementów wynosi 2.848,88 zł.

Zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 25,10 zł.

W konsekwencji wysokość emerytury wnioskodawczynie przysługującej jej od dnia 01.07.2018 r. wynosi 2.873,98 zł.

/ pisemna opinia z zakresu księgowości biegłego M. K. z dnia 8 maja 2019 r. k. 60-68 pisemna opinia uzupełniająca z dnia 30 września 2019 r. k. 94-95, pisemna opinia uzupełniająca z dnia 9.11. 2020 .k. 139 -141, ustna opinia uzupełniająca protokół z rozprawy z dnia 26 stycznia 2021 00:02:26-00:10:07 /

Emerytura wnioskodawczynie wyliczona przy przyjęciu ww. elementów oraz sposobu waloryzacji składek przyjętego w zaskarżonej decyzji tj przy przyjęciu założeń, że gdy ustalenie emerytury następuje w III kwartale 2018r.,to podstawę obliczenia świadczenia stanowią:

1. Kwoty składek zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego do 31 stycznia 2017r, - za 2016r. - zwaloryzowane wskaźnikiem za 2017r. (waloryzacja przeprowadzona w czerwcu 2018r.),

2. Kwota składek zwaloryzowanych rocznie jest dalej zwaloryzowana wskaźnikiem za I kwartał 2018roku,

3. Składki za I, II, III, IV kwartał 2017r są waloryzowane odpowiednio wskaźnikami kwartalnymi za II, III, IV kwartał 2017 i za I kwartał 2018r.

4. Składki od 1 stycznia 2018r. do ostatniego dnia m-ca poprzedzającego miesiąc ustalenia prawa do emerytury są przyjmowane w wysokości nominalnej. Nie podlegają żadnym waloryzacjaom.

-tj z uwzględnieniem kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 321516,14 zł wynosi: 2.769,31 zł.

Dodatkowo przy uwzględnieniu zwiększenia rolnego z tytułu opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 25,10 zł emerytura wnioskodawczynie wynosi 2.794,41 zł

/pisemna opinia uzupełniająca z dnia 9. 11.2020 r. k. 139 -141 /

Należy w tym miejscu podkreślić, że powyższy stan faktyczny był między stronami – w zakresie koniecznym dla rozstrzygnięcia sprawy – w całości bezsporny. Natomiast strony wywodziły co do konieczności zastosowania odmiennej metodologii waloryzacji składek przy wyliczeniu należnego wnioskodawczynie świadczenia. Ta zaś kwestia należy do oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego Sąd dokona poniżej w ramach rozważań prawnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 poz.53) wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

Pierwszej waloryzacji kapitału początkowego dokonuje się od dnia 1 czerwca 2000 r. przez pomnożenie tego kapitału wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia z 1999 r., pomniejszonego o naliczone i potrącone od ubezpieczonego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1998 r. (art. 173 ust. 4). Drugiej waloryzacji, przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2001 r., dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-5, 9 i 10 oraz w art. 25a (art. 173 ust. 5). Trzeciej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2002 r. oraz kolejnych dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-8 i 10 oraz w art. 25a (art. 173 ust. 5a). Kapitał początkowy ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego (art. 173 ust. 6). W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kapitał początkowy nie może ulec obniżeniu (art. 173 ust. 6a).

W myśl art. 24. ust. 1, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 w/w ustawy, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zaevidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W myśl ust. 3 art. 25, waloryzację składek przeprowadza się corocznie, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za rok 2000, z uwzględnieniem art. 25a. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu.

Zgodnie z art. 25 ust. 4, waloryzacji podlega kwota składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzana waloryzacja, powiększona o kwoty z tytułu przeprowadzonych waloryzacji.

Stosownie do ust. 5 art. 25, waloryzacja składek polega na pomnożeniu zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji.

W myśl ust. 6, wskaźnik waloryzacji składek jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego, z zastrzeżeniem ust. 9. Wskaźnik waloryzacji składek nie może być niższy niż wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku.

Zgodnie z ust. 7 art. 25 wskaźnik wzrostu realnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne, o którym mowa w ust. 6, otrzymuje się poprzez podzielenie wskaźnika wzrostu nominalnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego przez wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem ustalony dla analogicznego okresu.

W myśl ust. 8 art. 25 wskaźnik wzrostu nominalnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne, o którym mowa w ust. 7, stanowi iloraz sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji i w roku poprzednim.

Zgodnie z ust. 9 art. 25 wskaźnik waloryzacji składek za rok 2000 jest równy wskaźnikowi wzrostu przeciętnego wynagrodzenia za 2000 r. w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1999 r.

W myśl ust. 10 art. 25 wskaźnik waloryzacji składek ustala się z dokładnością do setnych części procentu.

W myśl ust. 11 art. 25 Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", do 20. dnia pierwszego miesiąca każdego kwartału, wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem za poprzedni kwartał.

Zaś ust. 12 art. 25 stanowi, że Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", do 25. dnia miesiąca poprzedzającego termin waloryzacji, wskaźnik waloryzacji składek za poprzedni rok i kwartał.

Zgodnie z art. 25a. ust. 1, przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie.

W myśl ust. 2 w/w przepisu, w przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

Ust. 3, waloryzacji kwartalnej podlega kwota składek zewidencjonowanych na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych.

Ust. 4, waloryzacja kwartalna składek polega na pomnożeniu zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji określony w ust. 5. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu.

Ust. 5, wskaźnik waloryzacji kwartalnej składek jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do poprzedniego kwartału, powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego. Wskaźnik waloryzacji składek nie może być niższy niż wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do poprzedniego kwartału.

Ust. 6, wskaźnik wzrostu realnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne, o którym mowa w ust. 5, otrzymuje się poprzez podzielenie wskaźnika wzrostu nominalnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który jest przeprowadzana waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego, przez wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem ustalony dla analogicznego okresu.

Ust. 7, wskaźnik wzrostu nominalnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne, o którym mowa w ust. 6, stanowi iloraz sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który jest przeprowadzana waloryzacja, i w kwartale poprzednim.

Z kolei w myśl art. 26 ust. 1 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem tablic trwania życia ogłaszanych przez Prezesa

Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca i przepisu art. 183 (art. 26 ust. 4).

Punktem wyjścia do analizy zagadnienia prawnego, jakie wystąpiło rozpoznawanej sprawie, jest zrozumienie formuły wymiaru emerytury przewidzianej w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która osadzona została w systemie zdefiniowanej składki, co oznacza, że wysokość świadczenia zależy od sumy zaewidencjonowanych składek na ubezpieczenia na indywidualnym koncie ubezpieczonego, z uwzględnieniem ich waloryzacji, jak i zwaloryzowanego kapitału początkowego (art. 25 i 26 tej ustawy), a suma ta dzielona jest przez średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w art. 173 ust. 2, ustalone dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę osoby, dla której obliczana jest emerytura.

Istota przedmiotowego sporu sprowadziła się ostatecznie do kwestionowania prawidłowości sposobu waloryzacji składek. Organ rentowy stoi na stanowisku, że gdy ustalenie emerytury następuje w III kwartale 2018r., to podstawę obliczenia świadczenia stanowią:

1. Kwoty składek zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego do 31 stycznia 2017r, - za 2016r. - zwaloryzowane wskaźnikiem za 2017r. (waloryzacja przeprowadzona w czerwcu 2018r.),
2. Kwota składek zwaloryzowanych rocznie jest dalej zwaloryzowana wskaźnikiem za I kwartał 2018roku,
3. Składki za I, II, III, IV kwartał 2017r są waloryzowane odpowiednio wskaźnikami kwartalnymi za II, III, IV kwartał 2017 i za I kwartał 2018r.
4. Składki od 1 stycznia 2018r. do ostatniego dnia m-ca poprzedzającego miesiąc ustalenia prawa do emerytury są przyjmowane w wysokości nominalnej. Nie podlegają żadnym waloryzacom.

Odnosząc się do powyższego na wstępie przypomnieć należy, że kapitał początkowy stanowi odtworzenie składek na ubezpieczenia sprzed wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przed wprowadzeniem ustawowego obowiązku ewidencjonowania przez ZUS indywidualnych składek każdej osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu. Kapitał ten ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego i corocznie waloryzowany, poczynając od 1 czerwca 2000 r., a następnie każdego 1 czerwca kolejnego roku, według reguł przewidzianych dla waloryzacji składek, a więc przez zastosowanie wskaźników waloryzacji. Z kolei waloryzacja składek, po myśli art. 25 ust. 5 ustawy emerytalnej, polega na pomnożeniu zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w ust. 6-10. Składki zgromadzone na indywidualnych kontach ubezpieczonych w pierwszym rzędzie poddawane są waloryzacji rocznej, dokonywanej od 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji w 2000 r., natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy emerytalnej, jest dopełnieniem mechanizmu waloryzacji rocznej. Waloryzacja kwartalna adresowana jest przede wszystkim do tej grupy ubezpieczonych, dla których pozostanie tylko przy ostatniej waloryzacji rocznej skutkowałoby nieobjęciem waloryzacją składek za określone okresy (podzielone na kwartały) i ci ubezpieczeni byłiby w sytuacji mniej korzystnej, od osób przechodzących na emeryturę bezpośrednio po waloryzacji rocznej. Ustawodawca dodatkowo wprowadził waloryzację kwartalną, która oczywiście nie zastępuje i nie eliminuje waloryzacji rocznej, będącej zasadą. Z treści art. 25 ustawy FUS wynika, że waloryzacja roczna jest mechanizmem przeprowadzanym na indywidualnym koncie ubezpieczonego, który jeszcze nie nabył uprawnień emerytalnych, bądź nie wystąpił o ich ustalenie. Natomiast przepis art. 25a FUS, który stanowi uszczególnienie regulacji zawartej w art. 25, ma zastosowanie przy ustalaniu wysokości emerytury do składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, wówczas kwota tych składek waloryzowana jest kwartalnie. /III AUa 501/16 - wyrok SA Wrocław z dnia 07-09-2016 Teza pochodzi z portalu (...) Wysokość emerytury powinna być ustalana na dzień nabycia prawa do niej i ta data jest miarodajna dla oceny, czy należy przeprowadzić waloryzację kwartalną, czy roczną. /Por. III AUa 981/15 - wyrok SA Katowice z dnia 03-03-2016/

Przy tym w uzasadnieniu postanowienia z dnia 6 października 2015 r. w sprawie III UZP 9/15 Legalis Numer 1336504 Sąd Najwyższy szczegółowo wyjaśnił obowiązujący mechanizm waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego dla ustalenia podstawy obliczenia emerytury.

W świetle wskazanego orzeczenia w myśl art. 25 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, waloryzacja sprowadza się do pomnożenia zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o jakim mowa w ust. 6-10 tego artykułu. W świetle art. 25 ust. 3 ustawy, składki te podlegają w pierwszym rzędzie waloryzacji rocznej, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za 2000 rok, natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy, stanowi jej uzupełnienie. Zgodnie z art. 25 ust. 4 ustawy, mechanizm waloryzacji ma charakter narastający i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany rok oraz podwyższenie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji (pomnożenie jej przez wskaźnik waloryzacji). Wskaźnik waloryzacji jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego.

Roczna waloryzacja polega na tym, że w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, a podlegające zaewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia roku, w którym przeprowadzana jest waloryzacja (roku waloryzacji). Waloryzację roczną składek przeprowadza się w dniu 1 czerwca z tego względu, że wskaźnik owej waloryzacji za poprzedni rok ogłaszany jest do dnia 25 maja kolejnego roku. Waloryzacja składek przeprowadzana w danym roku oznacza więc podwyższenie (zwaloryzowanie) kwoty składek należnych do końca poprzedniego roku, a wpłaconych do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Wyznaczenie daty 31 stycznia, jako dnia ustalenia stanu konta podlegającego rocznej waloryzacji, jest uzasadnione tym, że zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 121), wpłaty składek za dany miesiąc należy dokonać do określonego dnia następnego miesiąca, zatem wpłata składki za grudzień danego roku następuje w styczniu kolejnego roku.

W wyniku ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej przed przyznaniem ubezpieczonemu prawa do emerytury podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacyjnym podlegają zatem składki należne do końca roku kalendarzowego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ta waloryzacja. Natomiast składki należne za okres po zakończeniu tegoż roku obrachunkowego, które nie zostaną objęte kolejną roczną waloryzacją (gdyż ta nastąpi już po przyznaniu i obliczeniu wysokości świadczenia) podlegają waloryzacji kwartalnej, o jakiej mowa w art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W trybie tego przepisu waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Zatem, podobnie jak w przypadku waloryzacji rocznych, także i w tym przypadku mechanizm waloryzacji ma narastający charakter i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany kwartał oraz podwyższanie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji. Natomiast wskaźnik waloryzacji jest wynikiem algorytmu podobnego do stosowanego przy waloryzacji rocznej, z tą różnicą, że chodzi o stosunek cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, z który przeprowadzana jest waloryzacja do poprzedniego kwartału, powiększony o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego.

Zastosowanie powyższych zasad oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie zawsze stanowić suma składek po ostatniej waloryzacji rocznej powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Mechanizm ustalania podstawy obliczenia świadczenia SN zilustrował na przykładzie wniosków emerytalnych złożonych w 2014 r.

Sąd Najwyższy wskazał, że jeśli wysokość emerytury ustalana jest w okresie od stycznia do maja tego roku, wówczas ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona w dniu 1 czerwca 2013 r., dotycząca składek wpłaconych do końca 2012 r. i zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia 2013 r. Waloryzacji kwartalnej podlegają zatem kwoty składek należnych poczynając od dnia 1 stycznia 2013 r., które nie będą poddane kolejnej rocznej waloryzacji, skoro ta nastąpi dopiero w dniu 1 czerwca 2014 r.

Na podstawę obliczenia emerytury przyznanej w pierwszym kwartale 2014 r. składa się zatem - obok zwaloryzowanego kapitału początkowego - suma:

1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2013 r. (tj. kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2012 roku);

2) kwoty składek należnych za 2013 r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 1 ustawy, obejmująca - stan konta po pierwszym kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2013 r.; stan konta po drugim kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowana do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2013 r. i stan konta po trzecim kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacyjnym za trzeci kwartał 2013 r.

3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu trzeciego kwartału 2013 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 1 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z trzecim kwartałem 2013 r., a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną, która nastąpi dopiero w dniu 1 czerwca 2014 r.

Jeśli wypłata emerytury następuje w drugim kwartale 2014 r., ale przed dniem 1 czerwca tego roku, wówczas na podstawę obliczenia świadczenia składa się suma:

1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2013 r.;

2) kwoty składek należnych za 2013 r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 2 ustawy, obejmująca - stan konta po pierwszym kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2013 r.; stan konta po drugim kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2013 r. i stan konta po trzecim kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacyjnym za trzeci kwartał 2013 r. oraz stan konta po czwartym kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca stycznia 2014 r.) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za czwarty kwartał 2013 r.

3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu czwartego kwartału 2013 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 2 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z czwartym kwartałem 2013 r., a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną, przypadającą na dzień 1 czerwca 2014 r.

W przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu 2014 r., składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego podlegają jedynie rocznej waloryzacji. Waloryzacja roczna przeprowadzona w dniu 1 czerwca 2014 r. dotyczy bowiem składek wpłaconych do końca 2013 r. i zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia 2014 r. Składki te nie podlegają już ponownej waloryzacji kwartalnej z art. 25a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro nie są składkami zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację. Natomiast w świetle art. 25a ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy, składki wpłacone poczynając od dnia 1 stycznia 2014 r. podlegają waloryzacji kwartalnej w przypadku emerytur, których wysokość

ustalana jest poczynając od trzeciego kwartału tegoż roku. Jeśli zatem wysokość emerytury ustalana jest w czerwcu 2014 r., na podstawie jej obliczenia składa się suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2014 r. (tj. kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2013 roku);
- 2) nominalnej kwoty składek należnych za okres od 1 stycznia 2014 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną przypadającą dopiero na dzień 1 czerwca 2015 r.

Wreszcie jeśli ustalenie wysokości emerytury następuje w trzecim kwartale 2014 r., wówczas podstawę obliczenia świadczenia stanowi suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2014 r. (tj. kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2013 r.);
- 2) kwoty składek należnych za 2014 r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy, obejmująca stan konta po pierwszym kwartale 2014 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2014 r.;
- 3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu pierwszego kwartału 2014 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 3 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z pierwszym kwartałem 2014 r.

Jeśli zaś ustalenie wysokości emerytury następuje w czwartym kwartale 2014 r., to podstawę obliczenia świadczenia stanowi suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2014 r.;
- 2) kwoty składek należnych za 2014 r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 4 ustawy, obejmująca stan konta po pierwszym kwartale 2014 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2014 r.;
- 3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu drugiego kwartału 2014 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 4 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, kończącej się w tym przypadku wraz z drugim kwartałem 2014 r.

Sąd Najwyższy zauważył, że przyjęty w powołanych przepisach mechanizm waloryzacji składek pozostaje w pewnej niezgodzie z literalnym brzmieniem art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi o - będącej podstawą obliczenia emerytury - kwocie składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Literalnie rzecz ujmując, waloryzacji powinna podlegać kwota składek za wszystkie miesiące poprzedzające miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. W rzeczywistości zaś regulacja art. 25a ust. 1 ustawy wyłącza spod waloryzacji część miesięcy przypadających na ten okres.

Tym samym z powyższego wynika, iż stanowisko prezentowane przez organ rentowy na gruncie rozpatrywanego przypadku jest nieprawidłowe. Mechanizm waloryzacji rocznej lub uzupełniająco kwartalnej jest stricte związany z okresem przechodzenia na emeryturę. Zaś wobec takiego ukształtowania treści wspomnianych przepisów o charakterze bezwzględnie obowiązującym nie można uznać, iż winien być on stosowany jakkolwiek odmiennie. Tym samym Sąd uznał opinię biegłej wydaną w pierwszym wariantcie w dniu 8 maja 2019 r. z uwzględnieniem wyżej opisanego mechanizmu za miarodajną dla rozstrzygnięcia. Wskazana opinia potwierdziła fakt nieuprawnionego zaniżenia przez ZUS świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, iż wysokość emerytury wnioskodawczynie D. O. (1) na dzień 1 lipca 2018 r. wynosi 2873,98 zł przy przyjęciu wysokości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 91 617,24 zł i wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 76,96 %.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c., a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawczynie ustalił zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz.1800).

J.L.